

---

*Analýza financování sociální práce
v přenesené působnosti*

Srpen 2019

Shrnutí základních výsledků

Sociální práce na obecních a krajských úřadech je výkonem přenesené působnosti.

- Financování sociální práce je vícezdrojové:
  - I. Dotační titul MPSV - Příspěvek na výkon sociální práce (s výjimkou sociálně-právní ochrany dětí) krajům, hl. m. Praze, obcím s rozšířenou působností a obcím s pověřeným obecním úřadem (dále jen „dotační titul“),
  - II. Příspěvek na výkon státní správy,
  - III. Rozpočtové určení daní (dále jen „RUD“).
- Dotační titul MPSV existuje od roku 2015 a je definován v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- Z rozpočtu MPSV bylo obcím a krajům vyplaceno v letech 2019, 2018 a 2017 vždy 400 mil. Kč, v roce 2016 300 mil. Kč a v roce 2015 250 mil. Kč.
- Dotační titul v průměru za 5 let pokryl pouze 63 % celkového požadavku¹ došlých žádostí, financují se zejména platy sociálních pracovníků.
- Příjem (hrubá mzda včetně odměn) sociálního pracovníka se od roku 2016 zvýšil z 28 758 Kč na 36 609 Kč v roce 2019.
- Dotační titul MPSV v roce 2019 podporuje výkon sociální práce na 394 úřadech s počtem 1 483 sociálních pracovníků, pracujících na celkových 1 072 úvazků.
- Požadavek MPSV na dotační titul je 874 369 572 Kč pro rok 2020. Návrh směrného čísla ve státním rozpočtu je 180 mil. Kč, což by pokrylo pouze 20 % nákladů, při zachování 400 mil. Kč dotace pokryje 45 % požadavku.
- Při nižší podpoře nebude vykonávána preventivní funkce sociální práce v dosavadním rozsahu a sekundárně dojde k navýšení nákladů na řešení vzniklých problémů (zvýšení trestné činnosti, hospitalizací, infekčních onemocnění, počtu osob bez přístřeší, zadluženosti a drogově závislých).
- Ministerstvo vnitra ani Ministerstvo financí nedokáží vyčíslit výši prostředků, která jde prostřednictvím příspěvku na výkon státní správy a RUD na sociální práci na obcích a krajích.
- Ministerstvo nemůže vyčíslit náklady na celou sociální práci, protože disponuje pouze daty ze svého dotačního titulu.
- Analýza předkládá čtyři možnosti financování:
  - I. Zachování současného stavu.
  - II. Účelová dotace se spoluúčastí obcí a krajů na financování sociální práce.
  - III. Financování pomocí účelově vázaného příspěvku na výkon státní správy.

---

¹ Jedná se o průměr celkové části uspokojeného požadavku z let 2018, 2017 a 2016.

- IV. Zaúčelování rozpočtového určení daní a změna sociální práce na samostatnou působnost.

Obsah

Shrnutí základních výsledků	2
Úvod	5
1 Sociální práce na krajských a obecních úřadech	6
2 Vývoj financování sociální práce	7
3 Dotační titul na výkon sociální práce	8
a. Požadavek na dotaci pro rok 2020	9
b. Sociální pracovníci.....	9
c. Uznatelné položky	12
4 Vyčíslení nákladů na sociální práci	15
5 Možné varianty nastavení systému financování sociální práce do budoucna	17
a. Zachování současného stavu	17
b. Účelová dotace se spoluúčastí obcí a krajů na financování sociální práce	17
c. Financování pouze účelově vázaným příspěvkem na výkon státní správy	17
d. Zaúčelování rozpočtového určení daní a změna sociální práce na samostatnou působnost ..	17
6 Závěr.....	18

Úvod

Sociální práce na obecních a krajských úřadech je definována v § 92 – 93a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) a v § 63 - 65a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hmotné nouzi“).

Financování sociální práce je v současné době vícezdrojové. **Předpokládáme, že účelový dotační titul² MPSV je hlavním zdrojem financování sociální práce na obcích.** Mezi další zdroje patří příspěvek na výkon státní správy od Ministerstva vnitra a rozpočtové určení daní od Ministerstva financí.

V příspěvku na výkon státní správy není sociální práce samostatně sledována, je součástí kumulativní složky pro jednotlivé úrovně obcí a nelze tak výši přesně určit, jak bylo uvedeno v dopise od ministra vnitra ze dne 9. července 2019.

Ministerstvo financí uvedlo v dopise z 15. července 2019, že neumí vyčíslit výši prostředků z rozpočtového určení daní, protože sociální práce na obecních úřadech není samostatně sledovaná rozpočtovou skladbou.

Míra spolufinancování obcí a krajů v oblasti sociální práce není v současné době možná vyčíslit. MPSV by muselo oslovit všechny obce a kraje, aby z vlastních účetních záznamů vyhledali, kolik prostředků na sociální práci poskytují. Za tímto účelem byl udělán průzkum u několika ekonomických odborů obecních úřadů. V účetních dokladech obce nelze rozlišit náklady na výkon samostatné a přenesené působnosti v oblasti sociální práce.

Financování sociální práce je v současné době vícezdrojové. Předpokládáme, že účelový dotační titul MPSV je hlavním zdrojem financování sociální práce na obcích.

---

² Dotační titul je upraven v § 102 a § 103 zákona o sociálních službách a v § 65a zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

1 Sociální práce na krajských a obecních úřadech

Sociální práce na krajském úřadě spočívá v metodické, koncepční a kontrolní činnosti. Dále hodnotí žádosti obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem o dotaci na sociální práci.

Sociální práce na obecním úřadě je **výkonem přenesené působnosti**.

Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám s cílem zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí, respektive předcházet sociálnímu vyloučení a podpořit sociální začleňování osob, skupin i komunity.

Sociální pracovník³ aktivně vyhledává osoby, které potřebují pomoc⁴. Dále vykonává **sociální šetření v rodině** nebo v jiném prostředí, kde klient žije, aby zjistil jeho životní úroveň, možnosti sebeobsluhy a další potřeby. **S klientem vypracovává individuální plán** směřující k jeho aktivizaci a zlepšení životní situace. Také poskytuje **sociální poradenství, vyhledává a zprostředkovává poskytování vhodných sociálních služeb, spolupracuje s Úřadem práce, pomáhá klientům při hledání bydlení a zaměstnání a poskytuje podporu a pomoc při řešení dalších nepříznivých sociálních situací** spojených zejména s/se:

- zdravotním postižením nebo duševním onemocněním osob,
- péčí o osobu závislou na pomoci jiné osoby,
- příslušností k národnostní menšině nebo lokální komunitě,
- osamělostí osoby,
- návratem z ústavního zařízení,
- návratem a důsledky výkonu trestu odnětí svobody,
- rizikem ztráty nebo ztráty bydlení, nevyhovujícím bydlením,
- rizikem nebo ztrátou zaměstnání,
- rizikovým způsobem života (závislosti, trestná činnost apod.),
- agresí, domácím násilím, týráním, zneužíváním, zanedbáváním apod. (z hlediska oběti i pachatele),
- nízkými příjmy a dluhovou problematikou.

Sociální pracovník na obecním úřadě také koordinuje poskytování sociálních služeb na obecní úrovni. Touto činností dochází i k výrazným úsporám finančních prostředků, protože se předchází dublování poskytování sociálních služeb klientům.

---

³ Pro účely této analýzy bude používáno pojmů sociální pracovník a sociální práce vždy ve smyslu sociálního pracovníka na obecním úřadě a sociální práce na obecním úřadě.

⁴ Depistáž dle zákona o sociálních službách.

2 Vývoj financování sociální práce

Sociální práce byla do roku 2015 nedostatečně financovaná z příspěvku na výkon státní správy. **Od roku 2015 MPSV poskytuje účelově vázaný dotační titul, který podporuje zejména platy. V roce 2019 bylo podpořeno 1 483 sociálních pracovníků na 394 úřadech. Celkově bylo v tomto roce na dotačním titulu vyplaceno obcím a krajům 400 mil. Kč.**

Změna financování sociální práce nastala v roce 2012, kdy přešla agenda nepojistných sociálních dávek z obecních úřadů na Úřad práce ČR. Sociální práce vykonávaná v přenesené působnosti byla financována prostřednictvím příspěvku na výkon státní správy Ministerstva vnitra, v této době byla sociální práce podhodnocená a mnohdy považovaná za nepotřebnou⁵.

V roce 2015 jako podpora obecní sociální práce vznikl účelově vázaný dotační titul, který v roce 2019 podporuje zejména platy 1 483 sociálních pracovníků na 394 úřadech. Ve státním rozpočtu je pravidelně alokována jen část z celkové sumy potřebné na pokrytí dotace. **MPSV každoročně hledá prostředky ve svých rezervách na dofinancování**, což sociální pracovníky uvádí do nepříjemné situace, kdy si mnohdy obhajují vlastní práci, aby nebyli z důvodu nízkého financování propuštěni.

---

⁵ Zdroj: Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů.

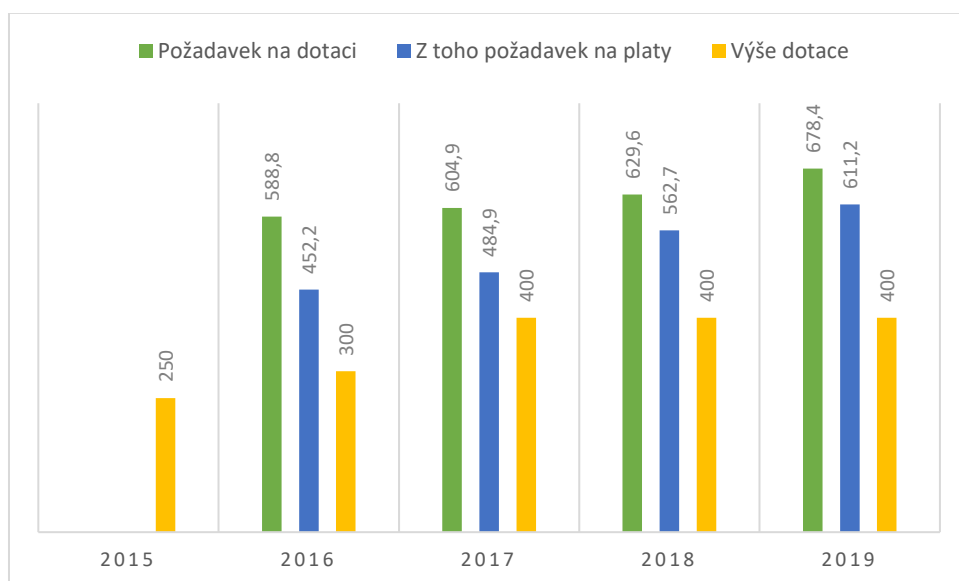
3 Dotační titul na výkon sociální práce

Každý rok se dotačního řízení účastní cca 395 žadatelů, což je 14 krajů, 227 obcí s rozšířenou působností a správních obvodů, zbylých 154 tvoří obce s pověřeným obecním úřadem. Žadatelé si sestavují rozpočet dle uznatelných položek ve stanovené výši.

Většinu prostředků obce a kraje využívají na úhradu platů sociálních pracovníků. Požadavek na rok 2020 je 874 mil. Kč.

Dotační titul v průměru⁶ pokryl **63 % celkového požadavku** došlých žádostí.

Graf č. 1 Vývoj dotace na výkon sociální práce 2015-2019 (v mil. Kč), Zdroj: Aplikace OKnouze

Tabulka č. 1: Vývoj vyplacené dotace dle žadatele, Zdroj: Aplikace OKnouze

Žadatel	2015	2016	2017	2018	2019
Kraje (14)	20 000 000 Kč	21 000 000 Kč	22 000 000 Kč	22 000 000 Kč	14 881 989 Kč
ORP (227)	211 118 000 Kč	229 935 500 Kč	328 395 500 Kč	328 282 259 Kč	338 046 881 Kč
POU (154)	18 882 000 Kč	49 064 500 Kč	49 064 500 Kč	49 717 741 Kč	47 070 965 Kč

⁶ Jedná se o průměr celkové části uspokojeného požadavku z let 2018, 2017 a 2016

a. Požadavek na dotaci pro rok 2020

Požadavek MPSV na dotační titul je 874 369 572 Kč pro rok 2020.⁷ Návrh směrného čísla ve státním rozpočtu je 180 mil. Kč, což by pokrylo pouze 20 % nákladů, při zachování 400 mil. Kč dotace pokryje 45 % požadavku. Ovšem minimální částka potřebná pro alespoň **krizové zajištění⁸ celé uведенé agendy představuje 642 mil. Kč**, při nižší podpoře nebude vykonávána preventivní funkce sociální práce v dosavadním rozsahu a sekundárně dojde k navýšení nákladů na řešení vzniklých problémů (zvýšení trestné činnosti, hospitalizací, infekčních onemocnění, počtu osob bez přístřeší, zadluženosti a drogově závislých).

Navýšení prostředků není z pohledu MPSV skokové, jedná se o postupné navyšování nákladů a zkvalitňování sociální práce na obcích a krajích. Vzhledem k letošnímu požadavku jde o **reálné navýšení nákladů ve výši 190 mil Kč⁹. Počítáme s přeřazením sociálních pracovníků do 11. platových tříd (34,3 mil. Kč), zrušením kumulace funkcí (89,3 mil. Kč), navýšení platů o 3 %, nárůst cen služeb a provozních výdajů.**

b. Sociální pracovníci

Nejvíce využívanou nákladovou položkou jsou platy sociálních pracovníků. **Počet sociálních pracovníků je stabilní**, od roku 2015 nedošlo k výrazné změně. Sociální pracovník je zařazený do 10. nebo 11. platové třídy¹⁰. MPSV dlouhodobě prosazuje, aby sociální pracovník neměl ve výkonu svého povolání kumulace¹¹ s jinými „nesociálními“ agendami. Celkově však od roku 2016 dochází ke stabilizaci úvazků pro výkon sociální práce.

---

⁷ Pouze v uznatelných položkách, viz

[https://www.mpsv.cz/files/clanky/34835/Methodika MPSV pro poskytovani prispevku na vykon socialni prace.pdf](https://www.mpsv.cz/files/clanky/34835/Methodika_MPSV_pro_poskytovani_prispevku_na_vykon_socialni_prace.pdf)

⁸ Jedná o výkon sociální práce na obcích s rozšířenou působností a na krajských úřadech

⁹ Požadavek na rok 2018 byl 683 mil. Kč

¹⁰ Dle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Z tohoto důvodu se zavedla bonifikace celých úvazků, tj. v žádosti se uvádí náklady na jednotlivé sociální pracovníky, pokud má sociální pracovník úvazek 1,0 bez kumulace, žadatelé je příznán bonus.

Tabulka č. 2: Součty sociálních pracovníků a jejich úvazků po krajích v roce 2019, Zdroj: Aplikace OKnouze.

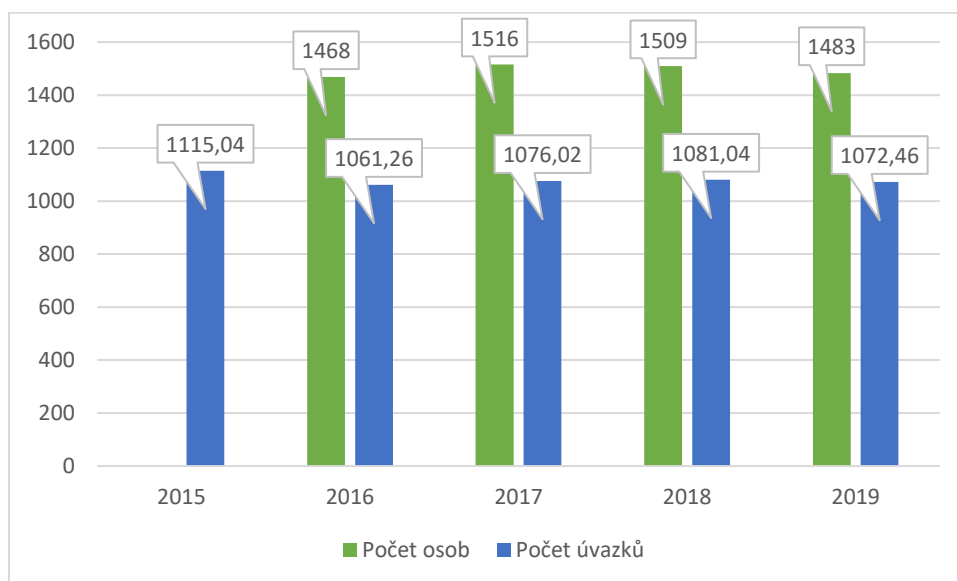
Kraj	Počet sociálních pracovníků	Úvazky ¹² sociálních pracovníků
Hl. m. Praha	155	114,4
Jihočeský	75	51,8
Jihomoravský	147	117,3
Karlovarský	43	31,3
Královehradecký	88	56,3
Liberecký	56	39,6
Moravskoslezský	274	200,9
Olomoucký	94	74,4
Pardubický	78	52,4
Plzeňský	74	46,3
Středočeský	130	89,4
Ústecký	133	101,8
Vysočina	62	42,6
Zlínský	74	54
Celkem	1483	1072,5

V grafu č. 2 je **vývoj počtu osob a počtu úvazků sociálních pracovníků**, většina jich pracuje na plný úvazek a kumulace funkcí jsou nejčastěji s veřejným opatrovnictvím (v roce 2019 450 kumulací), vedoucím (v roce 2019 261 kumulací) a dalšími agendami (v roce 2019 601 kumulací). Někteří sociální pracovníci mají dokonce několik kumulací. V grafu č. 3 pak uvádíme **rozložení počtu sociálních pracovníků podle typu územně samosprávného celku**, ve kterém pracují.

Níže uvádíme celorepublikový průměr platu sociálního pracovníka, musíme však zdůraznit, že **se jedná o průměr platů sociálních pracovníků v 10. a 11. platové třídě, včetně příplatku za vedení, zvláštního příplatku a do celkové částky jsou zahrnuti také metodikové sociální práce z krajských úřadů**. Plat sociálního pracovníka, který není na vedoucí pozici nebo nemá dlouhou praxi, je nižší než uvedená čísla. Z finančních kontrol dotace vyplývá, že osobní ohodnocení je v proměnlivé výši od 500 Kč do 9 000 Kč, což výrazně zkresluje průměrný plat. Zdůrazňujeme, že je potřeba brát tyto proměnné v potaz při posuzování výše platu sociálního pracovníka v přenesené působnosti. Pro srovnání uvádíme **základní hrubý plat** sociálního pracovníka.¹³

¹² Úvazek je nutné definovat, protože sociální pracovník má často kumulaci funkcí.

Graf č. 2: Vývoj počtu sociálních pracovníků a výše jejich úvazků, Zdroj: Aplikace OKnouze

Tabulka č. 3: Průměrný příjem sociálního pracovníka, Zdroj: Aplikace OKnouze

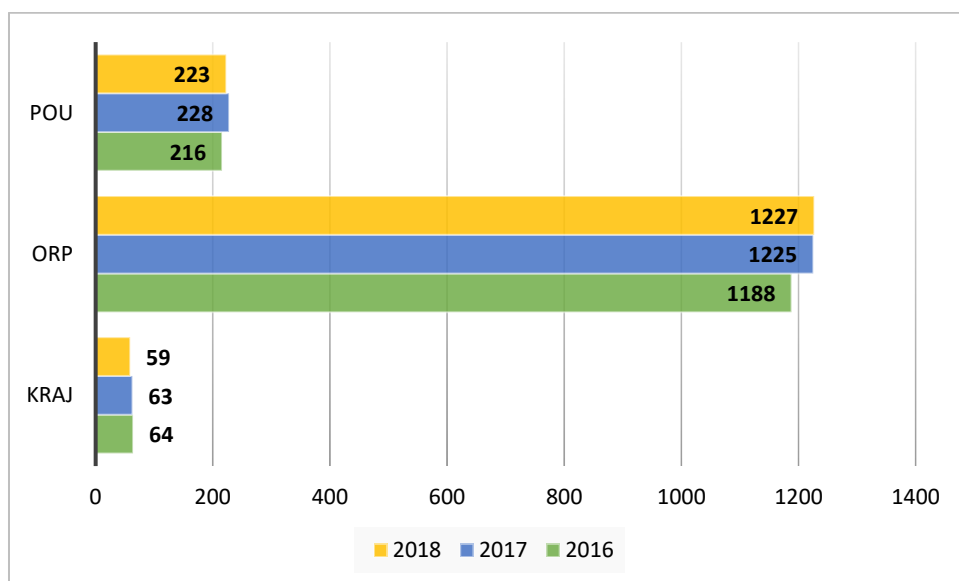
Rok	Superhrubá mzda vč. odměn	Hrubá mzda včetně odměn
2016	39 111 Kč	28 758 Kč
2017	41 319 Kč	30 381 Kč
2018	45 687 Kč	33 593 Kč
2019	49 789 Kč	36 609 Kč

Tabulka č. 4: Základní hrubý plat, Zdroj: Platové tabulky¹⁴

Rok	10. platová třída, 1. stupeň	11. platová třída, 1. stupeň
2018	18 810 Kč	20 450 Kč
2019	19 760 Kč	21 480 Kč

¹⁴ Dle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Graf č. 3: Vývoj počtu sociálních pracovníků podle žádajícího subjektu, Zdroj: Aplikace OKnouze.

c. Uznatelné položky

Každý rok dotačního řízení upravuje metodika¹⁵, která obsahuje **výčet uznatelných nákladů**. Pro přehled uvádíme tabulku s jednotlivými položkami rozpočtu. Úprava uznatelných nákladů je reakcí na poptávku obcí a cílí na potřeby v sociální práci na obecních úřadech.

¹⁵ Příkaz ministryně Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování příspěvku na výkon sociální práce (s výjimkou agendy sociálně-právní ochrany dětí) formou dotace ze státního rozpočtu krajům, hl. m. Praze, obcím s rozšířenou působností a obcím s pověřeným obecním úřadem.

Tabulka č. 5: Uznatelné náklady včetně procentuálního vyjádření, Zdroj: Aplikace OKnouze. Pozn. Za rok 2019 nelze procentuální vyjádření získat před vyúčtováním.

2015	2016	2017	2018	2019
osobní výdaje - 100 %	osobní výdaje - 93%	osobní výdaje - 95,56 %	osobní výdaje - 97 %	osobní výdaje
dotace celkem 250 mil Kč	další vzdělávání - 0,97 %	další vzdělávání - 0,8 %	další vzdělávání - 0,9 %	další vzdělávání
	cestovní náhrady - 0,11 %	cestovní náhrady - 0,08 %	cestovní náhrady - 0,1 %	cestovní náhrady
	pohonné hmoty - 0,06 %	pohonné hmoty - 0,06 %	pohonné hmoty 0,06 %	pohonné hmoty
	kancelářské potřeby - 0,42 %	supervize - 0,21 %	supervize - 0,8 %	supervize
	jiné nákupy - 0 %	časové jízdenky - 0,06 %	časové jízdenky - 0,04 %	časové jízdenky
	spotřeba energií - 0,54 %	metodická činnost krajů - 0,07 %	metodická činnost krajů - 0,08 %	metodická činnost krajů
	spoje (telefon, internet) - 0,19 %	os. ochr. prac. prostředky - 0,03 %	dotace celkem 400 mil. Kč	os. ochr. prac. prostředky
	nájemné - 0,14 %	očkování - 0,03 %		očkování
	právní a ekonom. služby - 0 %	odborná literatura - 0,06 %		odborná literatura
	potraviny - 0 %	dlouhodobý neh. majetek - 0,03 %		bezpečnost soc. prac.
	opravy a udržování - 0 %	kancelářské potřeby - 0,3 %		případové konference
	dlouhodobý majetek - 1,86 %	nájemné - 0,1 %		mobilní telefon/tablet
	dotace celkem 300 mil. Kč	spoje (telefon, internet) - 0,2 %		dotace celkem 400 mil. Kč
		nábytek - 0,51 %		
		elektronika - 0,94 %		
		tlumočnictví - 0 %		
		spotřeba energií - 0,51 %		
		tiskové služby - 0,01 %		
		dotace 400 mil. Kč		

Výpočet jednotlivých částek pro obce probíhá na základě kritérií, kterými jsou počet příjemců dávek v hmotné nouzi a příspěvku na péči, počet osob v sociálně vyloučených lokalitách, počet případů v JIS SZSP (standardizovaný záznam sociálního pracovníka) a dojezdovost (jen u ORP). Stanovená kritéria zaručují, že finanční prostředky putují tam, kde je sociální práce potřebná a vykonávána. V každém roce dotačního řízení bylo podpořeno téměř 400 žadatelů (obcí a krajů) s celkovým průměrným počtem 1 500 sociálních pracovníků.

4 Vyčíslení nákladů na sociální práci

MPSV **nemůže vyčísřit náklady na celou sociální práci**, protože disponuje pouze daty ze svého dotačního titulu. **Samotný dotační titul je řízený metodikou, která stanovuje výčet uznatelných nákladů a jejich výši.**

Požadavek, který žadatelé ve své žádosti uvádějí, je výrazně nižší, než reálné náklady. Zároveň se do dotačního řízení **nezapojují všechny obce¹⁶** a nelze tak vyčísřit úplné náklady.

Žadatelé nezahrnují náklady na dotaci v plné výši¹⁷ a zároveň se uznatelné položky nestrétávají s penzem výdajů za sociální práci v přenesené působnosti. Data, která uvádíme v následující tabulce tedy nelze považovat za celkové náklady na sociální práci. Tabulka níže uvádí sumy požadavků a nákladů v nejčastějších položkách rozpočtů. Lze sledovat každoroční nárůst platů, a to jak v požadavku, tak v nákladech.

Tabulka č. 6: Požadavky a náklady za jednotlivá dotační řízení, Zdroj: Aplikace OKNouze. Pozn.: (N = data nejsou k dispozici, A = položka nebyla v daném roce uznatelnou)

Položky		2015	2016	2017	2018	2019
Přidělená dotace		250 000 000 Kč	300 000 000 Kč	400 000 000 Kč	400 000 000 Kč	400 000 000 Kč
Celkový požadavek ze žádosti o dotaci		N	588 732 557 Kč	604 897 415 Kč	629 647 351 Kč	682 805 745 Kč
Platy	požad.	N	523 552 221 Kč	533 520 880 Kč	592 670 421 Kč	640 761 553 Kč
	náklad ¹⁸	N	279 010 392 Kč	367 329 055 Kč	380 795 807 Kč	N
Dlouhodobý majetek	požad.	N	20 684 605 Kč	17 710 725 Kč	A	A
	náklad	N	5 650 654 Kč	6 154 465 Kč	A	A
Další vzdělávání	požad.	N	15 754 148 Kč	13 172 298 Kč	12 912 927 Kč	13 469 696 Kč
	náklad	N	2 944 084 Kč	3 178 148 Kč	3 205 090 Kč	N
Supervize	požad.	N	A	6 126 874 Kč	7 391 277 Kč	6 885 288 Kč
	náklad	N	A	834 340 Kč	849 717 Kč	N
Hrazeno z vlastních rozpočtů žadatelů ¹⁹		N	288 732 557 Kč	204 897 415 Kč	229 647 351 Kč	282 805 745 Kč

Podíváme-li se na spodní řádek tabulky č. 6, můžeme alespoň částečně odhadnout **náklady žadatelů, tedy obcí a krajů**, na uznatelné položky z vlastních rozpočtů. Tyto náklady mají vzestupnou tendenci, jelikož rostou platy ve státní sféře, zvyšují se ceny energií, služeb a jiných souvisejících položek.

Pro přesné zjištění nákladů na sociální práci je zapotřebí **zanést výdaje na sociální práci jako samostatnou položku do rozpočtové skladby. Sociální práci nelze hradit paušálně či přepočtem**

¹⁶ Obcí s pověřeným úřadem je 393, žádost podává ročně jen 154 obcí.

¹⁷ Jen dle položek v metodice.

¹⁸ Náklady se myslí skutečně vyúčtované náklady v uznatelné výši v dotaci.

¹⁹ Příjemce dotace musí hradit i náklady, které převyšují poskytnutou dotaci.

na velikost obce, počet klientů ani počet sociálních pracovníků. Každá obec je specifická a nese s sebou jiné nároky na počet sociálních pracovníků, kteří zvládnou pracovat s jiným objemem různě náročných klientů. Vzhledem k tomu, že sociální práce je výkonem přenesené působnosti, není ji možné dlouhodobě dofinancovat z rozpočtového určení daní. Obcím s vyšším počtem neekonomicky aktivních obyvatel, tak nezbývají prostředky na důležité investice.

5 Možné varianty nastavení systému financování sociální práce do budoucna

a. Zachování současného stavu

Financování sociální práce bude nadále vícezdrojové, tj. dotační titul, příspěvek na výkon státní správy a RUD. Tato varianta je ovšem netransparentní. Nepřináší také možnost cílit na potřebné regiony, nepomáhá plánovat personální kapacitu, a s tím spojený výkon sociální práce, s ohledem na sociodemografický vývoj, protože budou nadále v exponovaných regiorech scházet sociální pracovníci.

b. Účelová dotace se spoluúčastí obcí a krajů na financování sociální práce

Tento model předpokládá, že dotační titul bude účelově vázaný. MPSV bude ve spolupráci s kraji jednotlivě hodnotit došlé žádosti a stanovovat optimální počet sociálních pracovníků. Vyplácet pak bude 60 % uznatelných nákladů krajům, 80 % uznatelných nákladů obcím s rozšířenou působností a 90 % obcím s pověřeným obecním úřadem. Zbývající částku si příjemce dotace bude hradit z vlastního rozpočtu. Do vyúčtování bude příjemce dotace dokládat také účetní doklady o uhrazené spoluúčasti. V této variantě bude mít MPSV dohled nad sociální prací a jejími náklady, bude mít celkový přehled o sociálních pracovnících a bude nadále získávat data, která využívá k předpokládanému vývoji v regiorech. Toto financování MPSV uvádí v novele zákona o sociálních službách.

c. Financování pouze účelově vázaným příspěvkem na výkon státní správy

Příspěvek na výkon státní správy se bude muset účelově zavázat, aby mohl vzniknout nový algoritmus pro jeho výpočet. Bude nutné definovat dlouhodobě udržitelný indikátor výpočtu nákladů na sociální práci. Pozitiva lze spatřovat v přehlednosti financování a minimální administrativě. Ovšem tato varianta nebude umět pružně reagovat na změny, které v sociální práci mohou nastat, např. zvýšení sociálně vyloučených lokalit v nových oblastech. Nebo naopak bude „přepřáčet“ sociální práci v oblastech, kde není tolik vykonávána. MPSV také nebude získávat přehledná data o výkonu sociální práce, která se vyplňují do žádosti a vyúčtování dotace, pokud nebude nastaven monitorovací mechanismus povinný pro jednotlivé úřady.

d. Zaúčelování rozpočtového určení daní a změna sociální práce na samostatnou působnost

Novelizací zákona o rozpočtovém určení daní se zaúčeluje alokace na výkon sociální práce na obci dle kritérií, které stanoví MPSV, čímž se přenesou agenda sociální práce pod samostatnou působnost. Kritéria musí být stanovena legislativním ukotvením definice sociální práce a jejích standardů, jež nastaví podmínky fungování systému poskytování sociální práce. Pro výpočet je potřebné sestavit indikátor, podle kterého bude určována výše RUD jednotlivým obcím. Dále bude nutné nastavit povinnost výkonu sociální práce na obecním úřadě a zajistit její kontrolu. Tato varianta přináší mnoho změn, které musí přijít současně a být detailně připraveny, jinak může dojít ke krizi ve výkonu sociální práce, ale také k eskalaci sociálních nepokojů. Stejně jako u varianty c. je riziko, že nastavení sociální práce nedostatečně bude reflektovat změny v nepříznivých sociálních událostech v obci.

6 Závěr

Sociální práce se musí zařadit do rozpočtové skladby, aby ji bylo možné vyčíslit v celém rozsahu.

V roce 2019 schází na financování platů v dotačním titulu na sociální práci 211 mil. Kč, což je zhruba třetina požadavku na platy celkem 1483 sociálních pracovníků. Přepočteno na počty pracovníků schází na roční plat zhruba 512 osob, u nichž tímto stavem existuje riziko ukončení pracovního poměru.²⁰

Psychicky náročná profese s sebou nese nutnost pravidelné supervize, neustálý vývoj oboru zase přináší důraz na další vzdělávání, v neposlední řadě je pro výkon povolání potřebná znalost prostředí. Všechny tyto oblasti přináší další náklady, které je bezpodmínečně nutné hradit.

Nedostatek prostředků na sociální práci bude mít negativní dopad na celý systém poskytování sociální péče a projeví se masivním propouštěním, zanikne tak preventivní činnost. Již dnes obce a kraje stěží hledají sociální pracovníky, protože tato náročná práce je finančně podhodnocena. Prevence je však nejlevnější a nejefektivnější formou sociální práce.

---

²⁰ Výpočet: Požadavek na dotaci: 678 mil. Kč- z toho na platy: 611. mil Kč. Výše dotace (na platy i další položky): 400 mil. Kč.
 $211/611 * 1483 = 512$